

Література

1. **Кредитування та ризики** / М.П. Денисенко, В.М. Домрачев, В.Г. Кабанов, А.В. Ігнатенко, К.А. Чигирин. – К. : Вид. дім "Професіонал", 2008. – 480 с.
2. **Опарін В.М.** Фінанси: загальна теорія / В.М. Опарін. – К. : Вид-во КНЕУ, 2002. – 240 с.
3. **Операції комерційних банків** / Р. Коцовська, В. Ричаківська, Г. Табачук, Я. Грудзевич, М. Вознюк. – 4-те вид. – К. : Вид-во "Алерта", 2004. – 500 с.

Черничко Т.В. Финансовые и кредитные отношения в системе экономических отношений

Обобщены теоретические подходы относительно формирования содержания денежных, финансовых и кредитных отношений в системе экономических отношений. Определена схема взаимосвязи между данными формами экономических отношений, проведено исследование их основных функций.

Ключевые слова: экономические отношения, денежные отношения, финансовые отношения, кредитные отношения, функции кредита.

Chernichko T.V. Financial and credit relations are in system of economic relations

In the article generalizes theoretical studies in relation to forming of maintenance of money, financial and credit relations in the system of economic relations. Certainly chart of intercommunication between the noted forms of economic relations, research of basic functions is conducted.

Keywords: economic relations, money relations, financial relations, credit relations, credit functions.

УДК 330.12.334.7 Мол. наук. співроб. В.М. Черторижський – Інститут РД НАН України; студ. А.В. Колодійчук – НУ "Львівська політехніка"

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СПРИЯТЛИВОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В РЕГІОНІ

Проаналізовано організаційні аспекти формування сприятливого інвестиційного клімату на національному, регіональному рівнях та на рівні підприємства. Визначено чинники впливу на інвестиційну привабливість регіону та класифікаційні підходи до регіональних інвестиційних проектів.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційний клімат, інвестиційний капітал, управління, інвестиційна привабливість, інвестиційні проекти.

Організаційні аспекти формування інвестиційного клімату треба розглядати на трьох рівнях: національному, регіональному, рівні підприємства. Перший з них формується і забезпечується за допомогою відповідних інструментів державної інвестиційної політики, які можна поділити на три групи: макроекономічні, мікроекономічні та інституціональні.

До макроекономічних належать інструменти, що визначають загальноєкономічний клімат інвестицій, а саме впливають на відсоткову ставку, темпи зростання економіки і зовнішньоторговельний режим (визначаються комплексом заходів бюджетно-податкової політики). До мікроекономічних належать заходи, які впливають на окремі складові інвестицій або на окремі галузі: податкові ставки, правила амортизації, гарантії, пільгові кредити. Інституціональні інструменти дають змогу досягти координації інвестиційних

програм приватних інвесторів і охоплюють державні органи інвестиційної політики, об'єднання підприємств, інформаційні служби.

Щодо регіонального рівня, то місцеві органи влади у своїй роботі керуються як законами України "Про місцеве самоврядування в Україні", "Про місцеві державні адміністрації" і "Про інвестиційну діяльність", так і положеннями інших законів і підзаконних нормативних актів у сфері інвестиційної діяльності в регіоні. Відповідно для вирішення завдання ефективної організації інвестиційного процесу в регіоні, керуючись цими законами, необхідно розробити і реалізувати низку заходів, які дають змогу:

- сформувати цілісну систему управління інвестиційним процесом;
- підготувати і представити потенційним інвесторам інвестиційні проекти і бізнес-плани, що відповідають міжнародним стандартам і мають високу економічну ефективність;
- створити систему інституціональних механізмів регулювання і здійснення інвестиційної діяльності у регіоні, які забезпечують залучення необхідних фінансових ресурсів і реалізацію відповідних проектів.

З цією метою доцільно рекомендувати здійснення системно-аналітичного обстеження інвестиційного клімату, фінансово-економічного стану промислових підприємств, розташованих в регіоні, форм і механізмів участі регіональної Адміністрації у здійсненні і регулюванні інвестиційного процесу.

За умови певної обмеженості місцевої влади в питаннях визначення пріоритетних напрямів залучення і використання інвестицій, однак недостатньо використані резерви покращання інвестиційного клімату в більшості регіонів силами адміністрації внаслідок вдосконалення законодавчої бази діяльності інвестора, і цим самим зниження інвестиційного ризику.

Можливості регіону в області законодавства, що істотно впливає на інвестиційну активність, здебільшого пов'язані зі встановленням місцевих податків і податкових пільг, законодавчим регулюванням (на регіональному рівні) проведення тендерів, інвестиційних конкурсів, встановленням правил користування природними ресурсами. Найбільш очевидним і, водночас, найменш ефективним важелем управління є податки і податкові пільги, оскільки його позитивні ефекти практично завжди врівноважуються очевидними негативними (зниження будь-якого місцевого податку або надання пільг спричиняє зменшення податкових поступлень у місцевий бюджет, а збільшення податків – зниження ділової активності або зростання тіньової економіки).

На нашу думку, значно ефективнішим є законодавче регулювання на рівні регіону проведення тендерів та інвестиційних конкурсів, позитивний ефект від чого досягається завдяки двом чинникам:

- 1) більш ефективний, тобто ближчий до оптимального розподіл інвестиційних ресурсів, що досягається завдяки добросовісній конкуренції;
- 2) зниження трансакційних витрат, котрі здійснюють інвестори у зв'язку з участю в інвестиційній діяльності (під трансакційними розуміємо витрати, пов'язані з отриманням інформації, переговорами, а також інші витрати, пов'язані більше із здійсненням угод, ніж з виробничим процесом).

Інакше кажучи, регіони, долучаючись до змагання за залучення інвестиційного капіталу, повинні впливати на цей процес, оперуючи такими чинниками:

1. Дотримання інвестором особливих умов: одноразові фінансові збори з інвестора; будівництво інвестором об'єктів соціального побуту; безоплатна передача частини своїх паїв адміністрації регіону.

2. Гнучке використання стосовно інвестора регіональної податкової політики.

3. Гнучке використання стосовно інвестора регіональної політики субсидій.

4. Гнучке використання стосовно інвестора державної податкової політики.

Важливо усвідомлювати, що у нинішніх умовах інвестор при прийнятті рішення про інвестування робить вибір не між регіонами, а між регіоном, який він добре знає, і процедурою розміщення коштів у ліквідні цінні папери на фінансовому ринку. Тому в умовах існуючих високих ризиків, за залучення капіталів регіонам доречніше змагатися не стільки між собою за абсолютними показниками рентабельності капіталовкладень, скільки намагатися підтримувати норму прибутку в регіоні не нижче, ніж норма прибутку (доходність) на фінансовому ринку і відповідати прийнятному для даного інвестора рівню ризиків.

Це означає, що, забезпечуючи управління факторами 1-4, що впливають на залучення інвестицій, адміністрація регіону повинна створити необхідні для взаємодії інвестора і регіону умови, що будуть адекватно особливостям регіону визначатися таким:

- ситуацією, що склалася на фінансовому ринку цінних паперів;
- рентабельністю капіталовкладень у регіоні за напрямком, що цікавить інвестора;
- рівнем ризиків інвестиційної діяльності в регіоні;
- рівнем значущості цієї інвестиційної діяльності для регіону.

Фактори, що складають інвестиційну привабливість регіону для різних груп інвесторів, можна представити, як це показано на табл.

Табл. Чинники, які становлять інвестиційну привабливість регіону

Інвестори Фактори	Кредитори	Фінансові інвестори	Стратегічні інвестори
Суб'єктивні фактори	Імідж регіону		
Диференційні фактори	Платоспроможність регіону	Конкурентоспроможність (потенціал росту підприємств)	Наявність специфічних факторів і ресурсів
Порогові фактори	Інвестиційний клімат: базові умови (ризики) здійснення інвестиційної діяльності в регіоні		

Відповідно, сприятливість інвестиційного клімату буде при цьому залежати від взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності, ефективність якої буде визначатись розвитком як в межах регіону, так і в країні загалом такого фактору, як інвестиційне партнерство головних учасників інвестиційного процесу: держави, реального та фінансового секторів економіки.

Аналізуючи інвестиційний комплекс регіону, зазначимо, що будь-який інвестиційний процес, котрий втілюється в конкретний інвестиційний

проект, в аспекті його запуску потребує наявності інвестиційних ресурсів і їх більш або менш ефективного комбінування. В аспекті окупності він спирається на ринкову нішу регіонального або зовнішнього ринку, в якій може бути реалізована продукція, яка створюється на виробничих потужностях, введених в дію внаслідок інвестиційного процесу. При цьому з позицій внутрішнього господарства регіону, зокрема і внутрішнього (регіонального) ринку, існують відповідні набори і комбінації інвестиційних ресурсів та умов окупності інвестиційних проектів, що змінюються при переході на зовнішній ринок. Виходячи з таких об'єктивних відмінностей внутрішніх і зовнішніх економічних умов господарювання, впливає необхідність і доцільність здійснення двох груп інвестиційних проектів.

Першу групу інвестиційних проектів можна здійснювати головним чином на базі інвестиційного комплексу регіону з використанням внутрішніх інвестиційних ресурсів як держави, так і регіону з емісією грошей пропорційно їх наявності. Продукція і послуги – остаточний підсумок таких інвестицій – повинні цілком орієнтуватися на внутрішній, зокрема, регіональний, ринок і відповідне забезпечення економічного зростання і розвитку регіону. Це:

- масове житлове будівництво, паралельне з будівництвом доріг і інших об'єктів ринкової інфраструктури;
- застосування масових громадських робіт з наданням всім їхнім учасникам, без винятку, сучасного комфортабельного житла;
- інвестиції в сільське господарство та інфраструктурні об'єкти, необхідні для життєіснування населення (електро-, водо-, теплопостачання, утилізація побутових відходів тощо).

Перша група інвестиційних проектів повинна здійснюватися під протекторатом держави та обласних держадміністрацій, при безумовному дотриманні правила: експорт паливно-енергетичних і сировинних ресурсів дає змогу тільки після повного забезпечення ними інвестиційних проектів всіх трьох груп.

Другу групу інвестиційних проектів складають масштабні наукомісткі проекти, здійснювані в рамках корпорацій, зокрема, промислово-фінансових груп (ПФГ). Ці інвестиційні проекти, незалежності від того, здійснюють їх державні, приватні або змішані структури, повинні користуватися всілякою підтримкою держави, зокрема пільговим кредитуванням, податковими пільгами. Вони повинні бути надійно захищені широким спектром заходів державного протекціонізму від негативного, але не від позитивного впливу зовнішнього ринку, зокрема й у вигляді прийнятної для рівня розвитку країни конкуренції. Такий підхід не дасть змоги вітчизняним фірмам паразитувати на монополізмі і необмеженій державній підтримці. Інвестиційні проекти цієї групи повинні забезпечити реалізацію трьох цільових установок на базі генерування най-передовіших досягнень науково-технічного прогресу, а саме:

- 1) розроблення і впровадження новітніх технологій на базі національних НДДКР, які випереджають світовий рівень розвитку;
- 2) оснащення передовою технікою пріоритетних з огляду на подальший розвиток регіону галузей народного господарства;
- 3) завоювання міцніших позицій на світовому ринку з наукомісткою продукцією і наукомісткими послугами.

Дві розглянуті вище відносно відособлені групи інвестиційних проєктів доцільно об'єднати в єдину цілу змішану модель інвестиційного процесу, що поєднувала б у собі ринковий механізм активного саморозвитку товарно-грошових відносин з адекватним державним втручанням, тобто була б фінансово-інвестиційним комплексом (ФІК), інтегрованим з двох моделей інвестиційного процесу і двох типів механізму управління (ринкового і державного).

Такий фінансово-інвестиційний комплекс, як один з організаційних заходів формування сприятливого інвестиційного клімату, є основною передумовою підвищення обсягів інвестицій та ефективності їхнього використання в регіоні.

Оптимізація інвестиційного клімату повинна спиратися на активне використання організаційних, економічних і соціальних резервів власне регіонального характеру, а саме:

- санація і реструктуризація неефективних виробництв на території регіону; продовження і вдосконалення процесів приватизації, зокрема приватизації під інвестиційні зобов'язання; розроблення і впровадження системи заходів постприватизаційної підтримки підприємств;
- формування регіональної інвестиційної інфраструктури страхових, консалтингових, інжинірингових, аудиторських та інших фірм, іпотечних та інвестиційних банків, створення в банках інвестиційних відділів; формування і розвиток інноваційної інфраструктури, адаптованої до ринкового середовища; пайових, пенсійних фондів для залучення заощаджень населення;
- сприяння у розвитку підприємництва, підтримка малого і середнього бізнесу, підвищення професійної культури і соціальної орієнтації підприємницької діяльності, залучення міжнародних програм для малого і середнього бізнесу;
- подолання інформаційної закритості підприємств, збільшення інформованості учасників інвестиційного процесу і підвищення прозорості інвестиційного ринку;
- зниження кримінальних та екологічних ризиків у регіоні;
- розроблення і реалізація міжрегіональних і міжнародних договорів про співробітництво; повніше використання регіоном можливостей європейської інтеграції і міжнародних фінансових організацій.

Література

1. Гуськов Н.С. Инвестиции. Формы и методы их привлечения / Гуськов Н.С., Гущерев С.С., Зенякин В.Е., Крюков В.В., Шершунов В.А. – М.: Изд-во "Алгоритм", 2001. – 384 с.
2. Кошкин В. К эффективной приватизационно-инвестиционной модели / В. Кошкин // Российский экономический журнал. – 1995. – № 1. – С. 9-12.
3. Сталинская Е. Оценка инвестиционной привлекательности регионов Украины / Е. Сталинская // Економіст. – 2003. – № 9. – С. 68-69.
4. Афанасьєва Л. До визначення однорідності регіонів України за рівнем економічного розвитку та галузевою структурою економіки / Л. Афанасьєва, Н. Лисак // Економіст. – 2003. – № 2. – С. 30-32.
5. Пилипак О. Інвестиційна привабливість регіонів України: соціально-економічний аспект // Економіка України. – 2004. – № 8. – С. 82-85.

Черторижский В.Н., Колодийчук А.В. Организационные аспекты формирования благоприятного инвестиционного климата в регионе

Проанализированы организационные аспекты формирования благоприятного инвестиционного климата на национальном, региональном уровнях, а также на уровне предприятия. Определены факторы влияния на инвестиционную привлекательность региона и классификационные подходы к региональным инвестиционным проектам.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционный климат, инвестиционный капитал, управление, инвестиционная привлекательность, инвестиционные проекты.

Chertorizhsky V.M., Kolodijchuk A.V. Organizational aspects of forming of favourable investment climate in a region

In the article the organizational aspects of forming of favourable investment climate are analysed on national, regional levels and level of enterprise. The factors of influence on the investment attractiveness of region and classification approaches on regional investment projects are certain.

Keywords: investments, investment climate, investment capital, management, investment attractiveness, investment projects.

УДК 330.341.1

Аспір. Т.М. Шотік¹ – НУ "Львівська політехніка"

**ОЦІНЮВАННЯ РЕСУРСНОЇ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ
ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ МАШИНОБУДУВАННЯ**

Обґрунтовано метод оцінювання інноваційної інфраструктури, що базується на аналізі ресурсного забезпечення та результативності її роботи. Визначено показники, що дають змогу оцінити ресурсну забезпеченість. З метою визначення верхньої межі обсягу наданих послуг та випущеної підприємствами ПД, інноваційної продукції, запропоновано спосіб обчислення місткості ринку.

Ключові слова: інноваційна інфраструктура, аналізування інноваційної інфраструктури, метод дослідження.

Постановка проблеми. На сьогодні фактом є те, що країни, які активні в інноваційній сфері, можуть претендувати на зростання та сталий розвиток власної економічної системи у перспективі. Саме знання та їх практичне втілення є найнадійнішим підґрунтям для розвитку економіки, оскільки навіть у період криз вони не лише не втрачають, а навпаки, набувають додаткової актуальності як засіб до здійснення якісного ривка певними підприємствами зокрема та національним господарством загалом.

Неможливо вести мову про розвиток інноваційної діяльності та інноваційної інфраструктури (далі – ІІ) як місця її локалізації без наявності адекватного методу оцінювання ІІ. Актуальність цього дослідження зумовлена тим, що в працях більшості дослідників надто мало уваги приділяється вирішенню проблеми визначення оптимального методу оцінювання інфраструктури інноваційної діяльності та питанню аналізування інноваційної сфери з погляду конкретних числових величин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна економічна наука пропонує низку методів оцінювання інфраструктури, зокрема, досить часто науковці пропонують розраховувати інтегральний показник розвитку інфраструктури [1-8]. Одним із найпоширеніших у використанні є метод Беннета [2]. Проте цьому методу притаманна низка вад, основною з яких є надто тісна залежність показника від значення обраного еталона [3], тобто, внаслідок зміни зазначеного еталона відбудеться зміна у результатах обчислення для кожної групи об'єктів дослідження, причому така зміна не може бути жодною мірою пов'язаною зі змінами у самій інфраструктурі.

¹ Наук. керівник: проф. О.Є. Кузьмін, д-р екон. наук – НУ "Львівська політехніка"